

ВАБТЕК МЗТ АД, Скопје

Консолидирани финансиски извештаи

за годината завршена на

31 декември 2021

И Извештај на независниот ревизор

Содржина

Извештај на Независниот ревизор

Консолидирани финансиски извештаи

Консолидиран извештај за финансиската состојба	3
Консолидиран извештај за сеопфатната добивка	4
Консолидиран извештај за промените во капиталот	5
Консолидиран извештај за паричните текови	6
Белешки кон консолидираните финансиските извештаи	8
Консолидиран годишен извештај	
Консолидирана годишна сметка	

ИЗВЕШТАЈ НА НЕЗАВИСНИОТ РЕВИЗОР

До акционерите на Вабтек МЗТ АД Скопје

Извештај на консолидираните финансиски извештаи

Ние извршивме ревизија на приложените консолидирани финансиски извештаи на Вабтек МЗТ АД Скопје ("Друштвото"), коишто ги вклучуваат консолидираниот извештај за финансиската состојба на 31 декември 2021 година и консолидираниот извештај за сеопфатна добивка, консолидираниот извештај за промените во капиталот и консолидираниот извештај на паричните текови за годината што завршува на тој датум и прегледите на значајните сметководствени политики и останатите објаснувачки белешки.

Одговорност на раководството за консолидираните финансиските извештаи

Раководството е одговорно за подготвување и објективно презентирање на овие консолидирани финансиски извештаи во согласност со сметководствени стандарди прифатени во Република Северна Македонија, како и одржување на интерна контрола која што е релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на консолидираните финансиски извештаи коишто се ослободени од материјално значајни погрешни прикажувања, без оглед дали се резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Нашата одговорност е да изразиме мислење за овие консолидирани финансиски извештаи врз основа на нашата ревизија. Ние ја спроведовме нашата ревизија во согласност со Меѓународните стандарди за ревизија прифатени во Република Северна Македонија и објавени во Службен весник бр. 79 на 11 јуни 2010 година. Овие стандарди бараат да ги почитуваме етичките барања и да ја планираме и извршуваме ревизијата за да добијеме разумно уверување дали консолидираните финансиски извештаи се ослободени од материјално погрешни прикажувања.

Ревизијата вклучува извршување на постапки за прибавување на ревизорски докази за износите и обелоденувањата во консолидираните финансиски извештаи. Избраните постапки зависат од расудувањето на ревизорот, вклучувајќи и проценка на ризиците од материјално погрешни прикажувања на консолидираните финансиски извештаи, без оглед дали е резултат на измама или грешка. Кога ги прави тие проценки на ризикот, ревизорот ја разгледува интерната контрола релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на консолидираните финансиски извештаи на ентитетот, со цел да обликува ревизорски постапки коишто се соодветни на околностите, но не со цел да изрази мислење за ефективност на интерната контрола на ентитетот. Ревизијата исто така вклучува оценка на соодветноста на користените сметководствени политики и разумноста на сметководствениите проценки направени од страна на раководството, како и оценка на севкупното презентирање на консолидираните финансиски извештаи.

Ние веруваме дека ревизорските докази коишто ги имаме прибавено се достатни и соодветни за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Според нашето мислење, консолидираните финансиски извештаи на Друштвото ја презентираат објективно, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на Друштвото на 31 декември 2021 година, неговите резултати од работењето и неговите парични текови за годината што тогаш заврши во согласност со сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија.

Извештај за други правни и регулаторни барања

Раководството, исто така е одговорно за подготовка на консолидираниот годишен извештај за работењето во согласност со член 384 од Законот за трговски друштва. Наша одговорност во согласност со Законот за ревизија е да известиме дали консолидираниот годишен извештај за работењето е конзистентен со консолидираната годишна сметка и консолидираните ревидирани финансиски извештаи на Друштвото за годината што завршува на 31 декември 2021 година. Нашите постапки во врска со консолидираниот годишен извештај за работењето се извршени во согласност со МСР 720 прифатени во Република Северна Македонија и објавени во Службен весник бр. 79 на 11 јуни 2010 година и се однесуваат само на оценка дали историските финансиски информации во консолидираниот годишен извештај за работењето се конзистентни со консолидираната годишна сметка и консолидираните ревидирани финансиски извештаи на Друштвото.

Консолидираниот годишен извештај за работењето е конзистентен, во сите материјални аспекти, со консолидираната годишна сметка и консолидираните ревидирани финансиски извештаи на Друштвото за годината што завршува на 31 декември 2021 година.

Владимир Соколовски
Управител

Даница Ганчева
Овластен ревизор

Ернст и Јанг Овластени Ревизори ДОО
Скопје, 11 ноември 2021 година

Консолидиран извештај за финансиската состојба

Во илјади денари	Белешка	31 дек 2021	31 дек 2020
Актива			
Недвижности, постројки и опрема	13	419.178	400.437
Нематеријални средства	14	-	-
Одржени даночни средства	11	1.169	666
Останати долгорочни средства		3.064	3.064
Вкупно постојани средства		423.411	404.167
Залихи	15	568.429	443.951
Тековни даночни средства		3.102	1.696
Побарувања од купувачи и други побарувања	16	550.395	584.811
Дадени аванси за тековни средства и однапред пресметани трошоци		42.403	25.332
Парични средства и паричен еквивалент	17	190.111	167.345
Вкупно тековни средства		1.354.440	1.223.135
Вкупна актива		1.777.851	1.627.302
Пасива			
Акционерски капитал		210.464	210.464
Пренесена загуба		(1.036.776)	(1.044.090)
Останати резерви		(247.789)	6.814
Вкупно капитал и резерви		(1.074.101)	(826.812)
Обврски за кредити	19	740.140	740.944
Резервирања за трошоци во гарантен рок	20б	29.417	29.417
Обврски за вработени		5.524	5.300
Вкупно долгорочни обврски		775.081	775.661
Тековна доспеаност на долгорочни кредити	19	547.864	548.460
Примени аванси		3.042	3.560
Обврски кон добавувачи и други обврски	20а	1.442.988	1.023.517
Резервирања и однапред пресметани трошоци	20б	82.977	102.916
Вкупно тековни обврски		2.076.871	1.678.453
Вкупно обврски		2.851.952	2.454.114
Вкупна пасива		1.777.851	1.627.302

Белешките се составен дел на овие консолидирани финансиски извештај

Потпишан од страна на овластено лице на Друштвото на 01 Ноември 2022 год.

Г-дин Дарио Кардоне
Генерален Директор

Димитаревски

Консолидиран извештај за сеопфатната добивка

За годината завршена на 31 декември

Во илјади денари	Белешка	31 декември 2021	31 декември 2020
Приходи			
Реализација	6	1.627.574	1.540.471
Останати приходи	7	981	1.023
		<u>1.628.555</u>	<u>1.541.494</u>
Расходи			
Промени во залихите на готови производи и производство во тек		51.398	16.741
Употребени сировини и потрошни материјали		(953.591)	(574.569)
Трошоци за работници	9	(259.623)	(249.777)
Амортизација	13,14	(50.702)	(54.076)
Останати расходи	8	(608.818)	(632.250)
		<u>(1.821.336)</u>	<u>(1.493.930)</u>
Добивка (Загуба) од редовно работење		<u>(192.781)</u>	<u>47.564</u>
Приходи од финансирање		6	22
Расходи од финансирање		(46.863)	(46.251)
Нето расходи од финансирање	10	<u>(46.857)</u>	<u>(46.229)</u>
Добивка/(Загуба) пред оданочување		(239.638)	1.335
Данок на добивка	11	(8.151)	(5.340)
Загуба за периодот		<u>(247.789)</u>	<u>(4.005)</u>
Останата вкупна сеопфатна добивка за периодот, нето од данок на добивка		500	(5.447)
Вкупна сеопфатна добивка за периодот		<u>(247.289)</u>	<u>(9.453)</u>
Заработувачка по акција (денари по акција)			
- Основна	12	<u>(3.086)</u>	<u>(0.050)</u>

Белешките се составен дел на овие консолидирани финансиски извештаи

Консолидиран извештај за промените во капиталот

За годината завршена на 31 декември

Во илјади денари	Акционер- ски капитал	Пренесена загуба	Разлики од преведу- вање	Вкупно
Состојба на 1 јануари 2020	210.464	(1.040.086)	12.262	(817.360)
Загуба за периодот	-	(4.005)	-	(4.005)
Добивки од преведување на странски валути	-	-	(5.447)	(5.447)
Вкупно сеопфатна добивка за периодот	-	(4.005)	(5.447)	(9.452)
Состојба на 31 декември 2020	210.464	(1.044.091)	6.814	(826.812)
Состојба на 1 јануари 2021	210.464	(1.044.091)	6.814	(826.812)
Загуба за периодот	-	(247.789)	-	(247.789)
Добивки од преведување на странски валути	-	-	500	500
Вкупно сеопфатна добивка за периодот	-	(247.789)	500	(247.289)
Состојба на 31 декември 2021	210.464	(1.291.880)	7.314	(1.074.101)

Белешките се составен дел на овие консолидирани финансиски извештаи

Консолидиран извештај за паричните текови

За годината завршена на 31 декември

Во илјади денари	Белешка	2021	2020
Парични текови од оперативни активности			
Добивка/(Загуба) за периодот		(247.789)	(4.005)
Корекција за:			
Трошоци за амортизација на недвижности, постројки и опрема	13	50.702	53.703
Трошоци за амортизација на нематеријални средства	14	-	380
Исправка на застарени и спорни побарувања и отпис на побарувања	8	(802)	1.267
Отпишани обврски	7	-	(31)
Исправка на вредноста на залиха	8	[13.728]	3.368
Кусоци		6.514	6.212
Неотпишана вредност од продажба на недвижности, постројки и опрема		1.114	-
Приходи од камати	10	(6)	(22)
Расходи за камати	10	42.135	43.254
Данок на добивка		8.151	5.340
Загуба од дејноста пред промените во обртниот капитал		(153.709)	109.466
Промена кај побарувања од купувачи и други побарувања		33.010	(49.243)
Промена кај дадени аванси за тековни средства и однапред пресметани трошоци		(17.072)	2.832
Промена кај залихи		(117.264)	(143.936)
Промена кај обврски кон добавувачи и други обврски		391.884	257.268
Промена кај примени аванси		-497	920
Готовина од оперативни активности		136.352	177.307
Платени камати		(42.135)	(43.254)
Нето парични текови користени во оперативни активности		94.217	134.053

Консолидиран извештај за паричните текови (продолжение)

За годината завршена на 31 декември

Во илјади денари	Белешка	2021	2020
Парични текови од инвестициони активности			
Наплатени камати		6	22
Продажба на недвижности, постројки и опрема		-	-
Набавка на недвижности, постројки и опрема		(70.557)	(63.374)
Нето парични текови користени во инвестициони активности		(70.551)	(63.352)
Парични текови од финансиски активности			
Приливи по основ на кредити		(1.400)	4.335
Одливи по основ на кредити		-	-
Нето парични текови користени во финансиски активности		(1.400)	4.335
Нето зголемување на паричните средства и паричниот еквивалент		22.266	75.056
Парични средства и паричен еквивалент на 1 јануари		167.345	97.736
Добивки од преведување на странски валути		500	(5.447)
Парични средства и паричен еквивалент на 31 декември	17	190.111	167.345

Белешките се составен дел на овие консолидирани финансиски извештаи

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

1. Општи информации

ВАБТЕК МЗТ АД, Скопје ("Друштвото" или "Матичното Друштво") е акционерско друштво основано и инкорпорирано во Република Македонија.

Друштвото е во доминантна сопственост на странскиот правен субјект Поли С.Р.Л, Италија, кој со состојба 31 Декември 2021 година, поседува 87,40% од вкупниот број на издадени акции на Друштвото. Основно матично претпријатие на Poli S.R.L, Италија и на Друштвото е Westinghouse Air Brake Technologies Corporation (WABTEC), Вилмердинг, Пенсилванија, САД.

Адресата на Друштвото е ул. Перо Наков 124, 1000 Скопје.

Основна дејност на Друштвото е производство на сопирачка опрема за шински возила.

Официјално од 1 јули 2013 година, Друштвото стана котирачко друштво на Македонската берза (под оддел Задолжителна котација). Со цел да не се создаде лажна слика на пазарот за хартии од вредност, котираните друштва имаат постојано обврски да ги објавуваат сите ценовно чувствителни информации, информации потребни за проценка на моменталната состојба на друштвата.

Вабтек МЗТ има вложено 810 илјади денари во Вабтек Полска ("подружницата"). Основната дејност на подружницата е продажба на сопирачка опрема за шински возила.

2. Основа за изготвување

(а) Извештај за усогласеност

Консолидираните финансиски извештаи на Групацијата (Вабтек МЗТ и неговата подружница Вабтек Полска) се изготвени во согласност со Законот за трговски друштва (Службен весник на Република Македонија број 28/04 со измените 84/05, 25/07, 87/08, 42/10 и 48/10, 24/11 У.суд- 71.06, 17/09, 23/09, 8/11, 21/11, 166/12, 70/13, 119/13, 187/13, 38/14, 41/14, 138/14, 88/15, 192/15, 6/16, 30/16, 61/16, 120/18, 290/20 и 215/21) и сметководствените принципи применливи во Република Македонија ("Македонски Општо Прифатени Сметководствени Принципи или ОПСП"), кои се во согласност со новиот Правилник за водeње на сметководство објавен на 29 декември 2009 година (Службен весник на Република Македонија 159/09 со измената 164/10 и 107/11) применлив од 1 јануари 2010 година. Овој Правилник ги содржи ажурираните и соодветно преведените Меѓународни стандарди за финансиско известување т.е. основниот текст на Меѓународните стандарди за финансиско известување вклучувајќи ги и ПКТ и КТМФИ како што се објавени од страна на ИАСБ заклучно со 1 јануари 2009 година.

Во периодот заклучно со 31 декември 2009 година во примена беа меѓународните сметководствени стандарди објавени во Службен весник на Република Македонија како што следи:

- На 30 декември 2004 година беа објавени ревидираните Меѓународни сметководствени стандарди, МСС 1 до МСС 39, претходно со важност од 5 ноември 1999 година. Датумот на стапување во сила на сите ревидирани стандарди е 1 јануари 2005 година. Понатаму, Меѓународните сметководствени стандарди МСС 40 и МСС 41 беа објавени и стапија на сила од 1 јануари 2005 година.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

2. Основа за изготвување (продолжение)

(а) Извештај за усогласеност (продолжение)

- Меѓународниот стандард за финансиско известување МСФИ 1 беше објавен на 10 февруари 2005 година. Датумот на стапување во сила е 17 февруари 2005 година.
- На 29 декември 2005 година беа објавени Меѓународните стандарди за финансиско известување, МСФИ 2 до МСФИ 7. Датумот на стапување на сила е 30 декември 2005 година.

Консолидираните финансиски извештаи на Групацијата за годината што завршува на 31 декември 2021 година, согласно член 122 од Статутот на Друштвото се одобрени од страна на Генералниот Директор на Друштвото на 01 ноември 2022 година.

(б) Основи за мерење

Консолидираните финансиски извештаи на Групацијата се изготвени врз основа на историски трошоци освен за залихите кои што се мерат по објективна (пазарна) вредност намалена за проценетите трошоци за реализација.

Методите кои се користат за мерење на објективните вредности се објаснети подолу во белешка 4.

Матичното друштво поседува 100% од сопственичкиот капитал на Вабтек МЗТ Полска кое е инкорпорирано и со седиште во Полска. Во овие консолидирани финансиски извештаи вложувањата се презентирани како вложување во подружници.

(в) Функционална и известувачка валута

Консолидираните финансиски извештаи се прикажани во македонски денари ("денари" или "МКД") која е функционална валута на Друштвото. Освен каде што е поинаку наведено, консолидираните финансиски информации се прикажани во илјади македонски денари.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

2. Основа за изготвување (продолжение)

(г) Користење на проценки и расудувања

Изготвувањето на консолидирани финансиски извештаи изискува од менаџментот да прави расудувања, проценки и претпоставки кои влијаат на примената на политиките и прикажаните износи на средствата, обврските, приходите и расходите. Реалните состојби може да се разликуваат од овие проценки.

Проценките и основните претпоставки постојано се прегледуваат. Измените на сметководствените проценки се признаваат во периодот во кој е извршена измена на проценката и во идните периоди доколку измената влијае и на идниот период.

Информации во врска со расудувањата направени од менаџментот и критичните проценки во примената на Сметководствените Стандарди прифатени во Република Македонија кои имаат значајно влијание на консолидираните финансиски извештаи се прикажани во следниве белешки:

- Белешка 15 - Залихи
- Белешка 206 - Резервирања и однапред пресметани трошоци

(д) Континуитет на работењето

Консолидираните финансиски извештаи на Групацијата се изготвени на претпоставката на континуитет на работењето. Способноста на Групацијата за подмирување на своите обврски зависи од континуираната финансиска поддршка од матичната компанија. Матичната компанија ја потврди својата намера да продолжи да ја поддржува работењето на Групацијата.

Заклучно со 31 декември 2021 година Групацијата има обврски по основ на кредити од поврзани страни во вкупен износ од МКД 1.288.004 илјади.

Земајќи ги во предвид сите овие факти, раководството констатира дека употребата на принципот на континуитет е соодветна во подготовката на консолидираните финансиски извештаи и не постои неизвесност околу способноста на Групацијата да продолжи да работи според претпоставката на континуитет.

Раководството на Групацијата направи целосна проценка на влијанието на КОВИД-19 врз подготовката и презентацијата на овие консолидирани финансиски извештаи, земајќи ги во предвид следниве фактори: тековна и очекувана профитабилност, можност за продолжување со обезбедување услуги и обезбедување на активата. Во текот на 2021 и 2022 до денот на издавањето на финансиските извештаи КОВИД-19 нема некое позначајно негативно влијание врз работењето на групацијата.

(ф) Компаративни податоци

За да се одржи конзистентноста со презентацијата во тековната година, одредени ставки беа рекласификувани каде што беше потребно. Рекласификациите, сепак, не предизвикаа значајни промени во содржината и формата на финансиските информации презентирани во консолидираните финансиски извештаи.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

3. Значајни сметководствени политики

Сметководствените политики наведени подолу се конзистентно применети за сите периоди презентирани во овие консолидирани финансиски извештаи.

(а) Вложувања во подружници

Подружници се сите ентитети во кои Друштвото има моќ да владее со финансиските и оперативните политики, главно пропратена со сопственост на повеќе од една половина од гласачките права. Постоенето и ефектот од потенцијалните гласачки права кои што во моментот се на располагање или пак можат да се конвертираат се земаат во предвид при утврдување дали Друштвото има контрола над ентитетот. Набавната вредност на стекнатиот ентитет се утврдува според објективната вредност на дадените средства, издадените капитални инструменти и обврските настанати или претпоставени на датумот на размената, зголемена за трошоците кои директно може да се припишат на стекнувањето.

(б) Основи за консолидација

Консолидираните финансиски извештаи се состојат од финансиските извештаи на Друштвото и неговата подружница: Вабтек Полска со сопственост од 100%. Финансиските извештаи на консолидираната подружница се подготвени за истата година на известување како и извештаите на матичната компанија, користејќи конзистентни сметководствени политики.

Сите меѓукомпаниски салда, трансакции, приходи и трошоци и добивки и загуби кои произлегуваат од трансакциите во рамките на Групацијата, а кои се евидентираат како средства целосно се елиминирани. Подружницата е целосно консолидирана од датумот на основањето, кој всушност е датум на кој Групацијата ја стекнала контролата, и продолжува да се консолидира се до датумот до кој таквата контрола ќе постои.

Нетирање

Средствата, обврските, приходите и расходите се нетираат и нето износот се прикажува во консолидираниот извештај за финансиска состојба, односно консолидираниот извештај за сеопфатна добивка само кога Групацијата има законско право да ги нетираат признаените износи, и кога тоа е дозволено со стандардите и има намера да ги порамни трансакциите на нето основа или да ги реализира плаќањата истовремено.

Белешки кои консолидираните финансиски извештаи

3. Значајни сметководствени политики (продолжение)

(в) Преведување на странски валути

Групацијата ги подготвува финансиските извештаи во македонски денари, кои се функционална и презентациона валута на Друштвото за локални законски потреби. Секој ентитет во Друштвото определува сопствена функционална валута и елементите на финансиските извештаи за секој ентитет се мерат користејќи ја таа валута.

Трансакциите во странски валути иницијално се евидентираат во функционална валута по курсот кој е важечки на денот на трансакцијата. Монетарните и немонетарните средства и обврски деноминирани во странски валути се сведени во функционалната валута по курс кој е важечки на датумот на известување. Сите разлики се пренесени во билансот на успех.

Функционалната валута на Вабтек Полска е Полски злоти - ПЛН. На секој датум на известување, средствата и обврските на оваа подружница се сведени преку конверзија на Злотите во валутата на презентирање на МЗТ Вабтек АД (македонски денар) по курс кој важи на датумот на известување (2021: МКД 13,3989 за 1 Злоти; 2020: МКД 13,3687 за 1 Злоти), а неговиот биланс на успех е сведен по пондериран просечен годишен курс (2021: МКД 13,3398 за 1 Злоти; 2020: МКД 13,8566 за 1 Злоти). Курсните разлики кои произлегуваат од ова сведување се пренесени директно во останата сепфатна добивка. При продажба на странскиот ентитет кумулативот од овие разлики признати во останата сепфатна добивка кој се однесува на соодветниот странски ентитет се признава во билансот на успех.

(г) Странска валута

Деловните промени во странска валута се искажуваат во денари според курсот важечки на денот на деловната промена. Монетарните средства и обврски искажани во странска валута на денот на известувањето се превреднуваат во денари според средниот курс важечки на тој датум. Добивките и загубите на монетарните средства и обврски претставуваат разлика помеѓу амортизираната набавна вредност во денари на почетокот на периодот коригирана за ефективната камата и плаќањата во текот на периодот, и амортизираната набавна вредност во странска валута искажана во денари според курсот важечки на крајот на периодот. Курсните разлики кои произлегуваат од превреднување се признаени во добивката или загубата.

(д) Финансиски инструменти

(i) Не-деривативни финансиски средства

Групацијата почетно ги признава заемите и побарувањата и депозитите на денот кога тие се настанати. Сите останати финансиски средства почетно се признаваат на датумот на тргување на кој што Групацијата станува страна на договорните одредби на инструментот.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

3. Значајни сметководствени политики (продолжение)

(д) Финансиски инструменти (продолжение)

(i) Не-деривативни финансиски средства (продолжение)

Групацијата ги депризнава финансиските средства кога ги губи правата од договорот за паричните текови од средството, или кога ги пренесува правата на паричните текови од финансиското средство со трансакција во која се пренесени суштински сите ризици и награди од сопственоста на финансиското средство на друг. Секој остаток од пренесените финансиски средства кој е креиран или задржан од страна на Групацијата се признава како посебно средство или обврска.

Финансиските средства и обврски се нетираат и нето износот се прикажува во консолидираниот извештај за финансиска состојба кога, и само кога, Групацијата има законско право да ги нетира признаените износи и има намера или да ги порамни трансакциите на нето основа или да го реализира средството и да ја порамни обврската истовремено.

Не-деривативните финансиски средства на Групацијата вклучуваат заеми и побарувања.

Заеми и побарувања

Заемите и побарувањата се финансиски средства со фиксни или предвидливи плаќања кои не котираат на активен пазар. Ваквите средства почетно се признаени по објективната вредност плус трансакциските трошоци кои директно се припишуваат на стекнувањето на финансиското средство. Последователно на почетното признавање, заемите и кредитите се мерат по амортизирана набавна вредност со примена на методата на ефективна камата, намалена за загубите поради оштетување.

Заемите и побарувањата се состојат од побарувања од купувачи и други побарувања (види белешка 16).

Паричните средства и парични еквиваленти се состојат од парични средства на жиро сметка, благајна и краткорочни депозити во банки со оригинален рок на достасаност не подолг од три месеца.

(ii) Не-деривативни финансиски обврски

Финансиските обврски (вклучувајќи ги обврските кои се по објективна вредност преку добивката или загубата) почетно се признаваат на датумот на тргување на кој што Групацијата станува страна на договорните одредби на инструментот.

Групацијата ги депризнава финансиските обврски кога обврските определени во договорите се подмирени, откажани или истечени.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

3. Значајни сметководствени политики (продолжение)

(д) Финансиски инструменти (продолжение)

(ii) Не-деривативни финансиски обврски (продолжение)

Финансиските средства и обврски се нетираат и нето износот се прикажува во консолидираниот извештај за финансиска состојба кога, и само кога, Групацијата има законско право да ги нетира признаените износи и има намера да ги порамни трансакциите на нето основа или да ги реализира плаќањата истовремено.

Не-деривативните финансиски обврски на Групацијата вклучуваат обврски по кредити и обврски кон добавувачи и други обврски.

Ваквите финансиски обврски почетно се признаени по објективна вредност плус трансакциските трошоци кои директно се припишуваат на стекнувањето на финансиската обврска. Последователно на почетното признавање овие финансиски обврски се мерат по амортизирана набавна вредност со примена на методата на ефективна камата.

(iii) Акционерски капитал

Обични акции

Обичните акции се класификуваат како капитал. Дополнителните трошоци, доколку има, кои се директно поврзани со емисија на обични акции се признаваат како одбивка од капиталот, нетно од даночните ефекти.

(г) Недвижности, постројки и опрема

(i) Признавање и мерење

Недвижностите, постројките и опремата се прикажани според набавната вредност намалена за акумулираната амортизација и загубите поради оштетување.

Набавната вредност ги вклучува трошоците кои директно можат да се припишат на набавката на средството. Набавната вредност на средство кое се произведува во сопствена режија ги вклучува трошоците на материјали и работна рака, сите останати трошоци коишто можат да се припишат на носење на средството до локацијата и состојбата во која тоа е оперативно способно, трошоците за демонтирање и отстранување на средството и обновување на просторот каде што е тоа лоцирано, и капитализираните трошоци за позајмување. Купениот софтвер кој е интегрален дел од функционалноста на соодветната опрема се капитализира како дел од таа опрема. Трошоците на позајмување поврзани со набавка или изградба на квалификувано средство се капитализираат како дел од средството во моментот на настанувањето.

Кога делови од ставките на недвижностите, постројките и опремата имаат различен корисен век, тие се евидентираат како одделни ставки (главни компоненти) на недвижностите, постројките и опремата.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

3. Значајни сметководствени политики (продолжение)

(f) Недвижности, постројки и опрема (продолжение)

(i) Признавање и мерење (продолжение)

Добивките и загубите од продажбите на недвижностите, постројките и опремата се определуваат споредувајќи ги надоместите од продажбата со сегашната вредност на недвижностите, постројките и опремата и се признаваат нетно како "останати приходи" или "останати расходи" во консолидираниот извештај за сеопфатна добивка.

(ii) Последователни издатоци

Издатоците направени за замена на дел од средство од недвижностите, постројките и опремата се признаваат во сегашната вредност на тоа средство доколку е веројатно дека Групацијата ќе има идни економски полезности од тој дел и доколку неговата вредност може да се измери веродостојно. Сегашната вредност на заменетиот дел се отпишува. Сите останати издатоци за секојдневно одржување на недвижностите, постројките и опремата се признаваат во консолидираниот извештај за сеопфатна добивка во моментот на настанување.

(iii) Амортизација

Амортизацијата се прикажува во консолидираниот извештај за сеопфатна добивка, а се обезбедува по пропорционална метода на начин да се отпише набавната вредност на недвижностите, постројките и опремата во текот на низниот проценет корисен век на траење. Средствата земени под наем се амортизираат по пократкиот период помеѓу периодот на траење на наемот односно проценетиот корисен век на средството, освен доколку е веројатно дека Групацијата ќе се стекне со сопственост на крај на периодот на наем.

Стапките за амортизација за тековниот и споредбените периоди се како што следи:

	%
Згради	2,5-10,0
Опрема	5,0-25,0
Мебел и останата опрема	10,0-25,0

Методите на амортизација, проценетиот корисен век на траење како и резидуалната вредност на средствата се преоценуваат на секој датум на известување и се корегираат соодветно.

(e) Нематеријални средства

(i) Признавање и мерење

Нематеријалните средства набавени од страна на Групацијата кои имаат ограничен корисен век на употреба се мерат според набавната вредност намалена за акумулираната амортизација и загубите поради оштетување.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

3. Значајни сметководствени политики (продолжение)

(е) Нематеријални средства (продолжение)

(II) Последователни издатоци

Последователните издатоци на нематеријалните средства се капитализираат само кога ја зголемуваат идната економска полезност од нематеријалните средства. Сите останати издатоци се признаваат во консолидираниот извештај за сеопфатна добивка како трошоци во моментот на настанување.

(III) Амортизација

Амортизацијата се прикажува во консолидираниот извештај за сеопфатна добивка, а се обезбедува по пропорционална метода на начин да се отпише набавната вредност на средствата во текот на нивниот проценет корисен век на траење, од денот кога тие се расположливи за употреба.

Стапките за амортизација за тековниот и споредбените периоди се како што следи:

	%
Софтвер	25,0-33,3

(ж) Средства земени под наем

Наемот на средства во услови кога Групацијата ги презема суштински сите ризици и полезности својствени за сопственоста се класификувани како финансиски наем. При почетното признавање средството земено под наем се мери според пониската од неговата објективна вредност и сегашната вредност на минималните плаќања за наемот. Последователно на почетното признавање, средството се евидентира во согласност со сметководствената политика применлива на тоа средство.

Сите останати наеми се класификуваат како оперативни наеми, а средствата земени под наем не се признаваат во консолидираниот извештај за финансиската состојба на Групацијата.

(з) Залики

Заликите се искажуваат по пониската од набавната вредност и нето пазарната вредност. Трошоците на набавените стоки се евидентираат според принципот просечни цени и ги вклучуваат трошоците настанати за нивна набавка и доведување на постојната состојба и локација.

Нето пазарната вредност е проценета продажна цена во нормални услови на делување, намалена за проценетите трошоци за доработка и продажба.

Залихата за која што нема тековна или очекувана идна употреба се класифицира како оштетена и се доведува до нето надоместувачка вредност преку исправка на вредноста. Загубите поради оштетување се признаваат веднаш како расход.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

3. Значајни сметководствени политики (продолжение)

(5) Оштетување на средствата

(f) Финансиски средства

На секој датум на известување финансиското средство кое не е по објективна вредност преку добивката и загубата се проценува за да се утврди дали има некој објективен доказ дека е оштетено. Финансиското средство се смета оштетено доколку постои објективен доказ дека се има случено настан на загуба после почетното признавање на средството, и дека настанот има негативен ефект на проценетите идни парични текови од тоа средство кои што можат да се проценат веродостојно.

Како објективен доказ дека финансиските средства се оштетени може да биде неисполнување на обврските или деликвенција од страна на должникот, реструктурирање на износ од страна на Групацијата според услови кои Групацијата инаку не ги одобрува, индикации дека должникот банкротирал.

Групацијата го разгледува доказот за оштетување на побарувањата и на поединечно и на колективно ниво. Сите индивидуално значајни побарувања се проценуваат за поединечно оштетување. Сите индивидуално значајни побарувања за кои се смета дека не се поединечно оштетени, се проценуваат колективно за било какво оштетување кое настанало, но сепак не е идентификувано. Побарувањата кои не се индивидуално значајни колективно се проценуваат за оштетување со групирање на побарувањата со слични карактеристики на ризик.

Во проценување на колективното оштетување, Групацијата ги користи историските трендови на веројатноста од неисполнување на обврските, времето на надоместувањата и износот на настанатата загуба, корегирани за проценката на раководството на Групацијата за тоа дали тековните економски и кредитни услови се такви што вистинските загуби веројатно би биле поголеми или помали од предложените историски трендови.

Загуба поради оштетување на финансиските средствата мерени по амортизирана набавна вредност се пресметува како разлика помеѓу сметководствената вредност и сегашната вредност на очекуваните идни парични текови дисконтирани со оригиналната ефективна каматна стапка на средството. Загубите поради оштетување се признаваат во добивката или загубата и се рефлектирани во сметката за исправка на вредноста на побарувањата. Каматата на оштетените средства продолжува да се признава преку намалување на дисконтот. Кога последователен настан предизвикува намалување на износот на загубата поради оштетување, намалувањето на загубата поради оштетување се анулира преку добивката или загубата.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

3. Значајни сметководствени политики (продолжение)

(s) Оштетување на средствата (продолжение)

(ii) *Не-финансиски средства*

Освен за вложувањата во недвижности, залихите и одложените даночни средства, сметководствената вредност на не-финансиските средства на Групацијата се проценуваат на секој датум на известување за да се утврди дали постои било каква индикација според која некое средство може да биде оштетено. Доколку таква индикација постои, тогаш се проценува надоместувачкиот износ на средството. За нематеријалните средства кои имаат неодреден корисен век на траење или кои сеуште не се расположливи за користење, надоместувачкиот износ се проценува секоја година во истото време.

Надоместувачкиот износ на средството или единицата која генерира пари е поголемата од неговата употребна вредност и неговата објективна вредност намалена за трошоците за продажба на средството. При проценката на употребната вредност, проценетите идни парични текови се дисконтираат до нивната сегашна вредност со употреба на дисконтна стапка пред оданочување која ги одразува тековните пазарни проценки на временската вредност на парите и ризиците специфични за средството. За целите на тестирање на загубите поради оштетување, средствата кои не можат да се тестираат индивидуално, се групирани во најмалата група на средства којашто генерира парични приливи од континуирана употреба коишто во голем степен се независни од паричните приливи од други средства или групи на средства ("единица која генерира пари").

Корпоративните средства на Групацијата не генерираат посебни парични приливи. Доколку постои индикација дека корпоративно средство може да биде оштетено, тогаш надоместувачкиот износ е определен на единицата која генерира пари, а на која и припаѓа корпоративното средство.

Загуба поради оштетување се признава кога сметководствената вредност на средството или неговата единица која генерира пари го надминува неговиот надоместувачки износ. Загубите поради оштетување се признаваат во добивката или загубата. Загубите од оштетување признаени во однос на единиците кои генерираат пари се распределуваат на начин да ги намалат сметководствените вредности на средствата во единицата (група на единици) на пропорционална основа.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

3. Значајни сметководствени политики (продолжение)

(s) Оштетување на средствата (продолжение)

(ii) *Не-финансиски средства (продолжение)*

Загуба поради оштетување признаена во претходни периоди се проценува на секој датум на известување за било каква индикација дека загубата се намалила или повеќе не постои. Загубата поради оштетување се анулира доколку постои промена во проценките користени за утврдување на надоместувачкиот износ. Загубата поради оштетување се анулира само до износот до кој сметководствената вредност на средството не ја надминува сметководствената вредност која била определена, нето од амортизацијата, доколку не била признаена загуба поради оштетување на средствата.

(и) Користи за вработените

(i) *Планови за дефинирани придонеси*

Групацијата врши уплата кон дефинираните планови за придонеси за користи по престанок на вработувањето во согласност со националното законодавство. Придонесите врз основа на платите се уплатуваат до националните организации задолжени за исплата на пензиското осигурување. Не постои дополнителна обврска во однос на овие планови. Обврските за придонеси во дефинираните планови за придонеси се признаваат како расходи во периодот во кој настануваат, како дел од трошоците за вработени.

(ii) *Краткорочни користи за вработените*

Краткорочните користи за вработените се мерат на недисконтирана основа и се признаваат како расход кога соодветната услуга ќе се добие.

Групацијата признава обврска и расход за износот кој што се очекува да биде исплатен како бонус или како удел во добивката доколку Групацијата има сегашна правна или изведена обврска да врши такви исплати како резултат на услуги дадени во минатиот период и доколку обврската може да се процени веродостојно.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

3. Значајни сметководствени политики (продолжение)

(и) Користи за вработените (продолжение)

(iii) Останати долгорочни користи за вработените

Нето обврските во поглед на долгорочните користи на вработените е сумата на идните користи кои вработените ги примат кога се пензионираат. Во согласност со македонската законската регулатива Групацјата исплаќа две просечни плати на вработените во моментот на заминување во пензија. Овие користи на вработените се дисконтираат за да се утврди нивната сегашна вредност. Дисконтната стапка се утврдува врз основа на пазарните приноси на денот на изготвување на консолидираниот извештај на финансиска состојба на државни обврзници кои имаат рок на достасување конзистентен со валутата на обврските на Групацјата.

(j) Признавање на приходи

Приходот од продажба на производи и трговски стоки се мери по објективна вредност на примените средства или побарувања, намален за враќањата на производите и стоките, трговски попусти и рабати. Приходот се признава кога значителните ризици и користи од сопственоста се пренесени на купувачот и не постојат значителни неизвесности околу наплатата, поврзаните трошоци или можното враќање на производите како и континуирана инволвираност на менаџментот со производите и стоките додека износот на приходот може да се измери веродостојно.

Преносот на ризиците и користите е во зависност од индивидуалните услови во договорите за продажба. Преносот на ризиците и користите од сопственоста најчесто се случува штом купувачот ги подигне производите или трговската стока од магацинот.

(к) Исплати за наем

Исплатите по основа на оперативен наем се признаени во добивката или загубата по пропорционална метода во текот на времетраењето на наемот. Добиените погодности се признаени како составен дел од вкупните трошоци за наем, во текот на времетраењето на наемот.

Приходите од финансирање вклучуваат приходи од камати. Приходите од камати се признаваат во добивката или загубата со користење на методот на ефективна камата.

Расходите од финансирање вклучуваат расходи од камати по кредити како и загуба поради оштетување на финансиските средства. Трошоците за позајмување кои не се директно поврзани со набавката или изградбата на средство кое се квалификува, се признаваат во добивката или загубата со користење на методата на ефективна камата.

Позитивните и негативните курсни разлики се прикажуваат на нето основа.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

3. Значајни сметководствени политики (продолжение)

(л) Данок на добивка

Данокот на добивка во Република Македонија се состои од тековен данок и одложен данок.

На 27 јули 2014 година објавен е нов Закон за данокот на добивка ("Службен весник на РМ", бр. 112/14 од 25.07.2014 и последователни измени 129/15, 23/16 190/16, 248/18, 158/19, 275/19, 290/20 и 151/21) со примена од 01 јануари 2015 година, за утврдување на данокот на добивка за деловната 2014 година. Согласно новиот закон, основа за пресметување на данокот е добивката утврдена како разлика меѓу вкупните приходи и вкупните расходи на даночниот обврзник, во износи утврдени согласно со прописите за сметководство и сметководствените стандарди и искажана во билансот на успех. Основата се зголемува за непризнаените расходи за даночни цели, но и за дел од потенцијално неосвоените приходи од поврзани лица (приходи од камати и трансферни цени). Законот за данокот на добивка како даночно непризнаени ги дефинира оние расходи кои не се во функција на дејноста на субјектот, односно не се непосреден услов за извршување на дејноста и не се последица од вршењето на таа дејност (подароци, репрезентација, премии за менаџерско осигурување, исплатени надоместоци на трошоци од работен однос над утврдените износи и сл.).

Даночната основа се намалува за износот на извршените вложувања од добивката од предходната година (реинвестирана добивка).

Стапката на данокот на добивка изнесува 10%.

Во периодот од 1 јануари 2009 година до 31 декември 2013 година, друштвата не требаа да плаќаат данок на добивката пред оданочување, се додека таа не се дистрибуира во форма на дивиденди или друга форма на распределба на добивката. Ако дивидендата, која произлегува од добивката генерирана во периодот 2009-2013 е исплатена, 10% данок ќе се плаќа во моментот на исплата на дивидендата, без оглед на тоа дали е во паричен или непаричен облик. Со оглед на тоа дека данокот произлегува од акумулираната добивка, таквиот данок се признава во капиталот.

Признавање на резервации за данок

Во случај на неизвесни обврски за данок, резервации се признаваат во согласност со Меѓународен сметководствен стандард 37 - Резервирања, неизвесни обврски и неизвесни средства, прифатен во Република Македонија (МСС 37).

Тековниот данок на добивка во Република Полска е очекуваната даночна обврска за оданочивата добивка за годината, применувајќи ја важечката даночна стапка на денот на билансот на состојба, и било какви корекции на даночната обврска во врска со минатите години. Стапката на данокот на добивка за 2021 година изнесува 19% (2020:19%).

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

3. Значајни сметководствени политики (продолжение)

(л) Данок на добивка (продолжение)

(ii) Одложен данок

Одложениот данок се признава со користење на методата на извештај на финансиска состојба и произлегува од привремените разлики помеѓу сметководствените вредности на средствата и обврските заради финансиско известување и вредностите кои се користат како основа заради оданочување. Одложениот данок не се признава за следниве времени разлики: почетно признавање на средства или обврски кои произлегуваат од трансакции кои не се деловни комбинации и кои не влијаат ниту на сметководствената ниту на добивката за даночни цели, и разликите кои произлегуваат од инвестиции во подружници и заеднички контролирани претпријатија до износ за кој е веројатно дека нема да се поврати во блиска иднина.

Одложено даночно средство се признава само до износот за кој е веројатно дека ќе има оданочив приход во иднина наспроти кој средството би се искористило. Одложено даночно средство се проценува на секоја дата на изготвување на консолидираниот извештај на финансиска состојба, и се намалува до степен до кој повеќе не постои веројатност дека овие даночни приходи ќе се реализираат.

4. Утврдување на објективна вредност

Голем број сметководствени политики и обелоденувања на Групацијата изискуваат утврдување на објективната вредност, како за финансиските, така и за не-финансиските средства и обврски. Објективните вредности се утврдени за мерење и/или обелоденување врз основа на следните методи. Онаму каде е применливо, во белешките кои се однесуваат на специфичните средства или обврски, обелоденета е подетална информација за претпоставките направени во утврдувањето на објективната вредност.

(i) Побарувања од купувачи и други побарувања

Објективната вредност на побарувањата од купувачи и другите побарувања се проценува како сегашна вредност на идните парични текови, дисконтирани со пазарната каматна стапка на денот на периодот на известување. Ваквата објективна вредност е утврдена за потребите на обелоденување.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

4. Утврдување на објективна вредност (продолжение)

(ii) *Не-деривативни финансиски обврски*

Објективната вредност, која се утврдува за потребите на обелоденување во консолидираните финансиски извештаи, се пресметува врз основа на сегашната вредност на идните парични текови на главницата и каматата, дисконтирани со пазарната каматна стапка на денот на периодот на известување.

5. Управување со финансиски ризици

Преглед

Групацијата е изложена на следните ризици од користењето на финансиски инструменти:

- Кредитен ризик
- Ризик на ликвидност
- Пазарен ризик
- Оперативен ризик

Оваа белешка дава информација за изложеноста на Групацијата на секој од погоре споменатите ризици, за целите, политиките и процесите на Групацијата за мерење и управување со ризиците како и управувањето со капиталот на Групацијата. Понатамошни квантитативни обелоденувања се прикажани во рамки на овие консолидирани финансиски извештаи.

Рамка на управување со ризикот

Раководството на Групацијата е одговорно за воспоставување и примена на рамката за управување со ризици.

Рамката за управување со ризици е воспоставена со цел идентификување и анализа на ризиците со кои Групацијата се соочува, поставување на соодветни лимити на ризиците, како и контрола и следење на ризиците и придржување на лимитите во согласност со Групната политика за управување со ризици.

Преку обука за стандардите и политиките на Групацијата, Групацијата има за цел да развие дисциплинирана и конструктивна контролна средина, во која сите вработени ги разбираат нивните улоги и обврски.

(a) **Кредитен ризик**

Кредитен ризик е ризик од финансиски загуби кои може да ги има Групацијата доколку купувачите или соработниците во финансиски инструменти не ги исполнат договорените финансиски обврски, и главно произлегува од побарувањата кои Групацијата ги има од купувачите.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

5. Управување со финансиски ризици (продолжение)

(а) Кредитен ризик (продолжение)

(1) Побарувања од купувачи и други побарувања

Изложеноста на Групацијата на кредитен ризик произлегува од индивидуалните карактеристики на секој купувач.

Групацијата остварува приходи од продажба на готови производи и трговски стоки и услуги, која што во најголем дел се извршува на познати големи купувачи со кои што Групацијата има воспоставено повеќегодишна соработка.

Раководството има воспоставено политики и процедури со цел да се намалат кредитните ризици, односно да се избегнат евентуални ненавремени неподмирувања на достасаните побарувања. Согласно политиките и процедурите, одделението за продажби врши анализа на платежната моќ на купувачите. Состојбите и достасаноста на побарувањата од сите овие купувачи се разгледуваат на одредено време во зависност од клиентот, времетраење на соработката и обемот на реализација со самиот клиент. Дополнително, постојат и купувачи кои плаќаат со отворање на акредитив или авансно пред да ги купат производите бидејќи немаат креирано соодветен бонитет согласно со политиките на Групацијата.

Групацијата евидентира резервирање за сомнителни и спорни побарувања кои претставуваат најдобра проценка за настанатите загуби во однос на побарувањата од купувачи и други побарувања. Резервирање за исправка на вредноста на побарувања од купувачи и други побарувања се признава кога постои објективен доказ дека Групацијата нема да биде во можност да ги наплати сите достасани износи согласно договорните услови. Значителни финансиски потешкотии на должникот, можноста должникот да банкротира или да изврши финансиска реорганизација и потешкотии при наплата (повеќе од 180 дена по денот на достасување) се индикатори дека побарувањето е оштетено (т.е. постои потешкотија во наплатата).

(б) Ризик на ликвидност

Ризик на ликвидност е ризик дека Групацијата нема да биде способна да ги исполни своите финансиски обврски во рамките на нивната доспеаност.

Пристапот на Групацијата при управувањето со ликвидноста е да се осигура, колку што е можно, секогаш да има доволно готовина за да ги исплати достасаните обврски. Ова ги исклучува потенцијалните влијанија на непредвидливи ситуации.

Евентуалните проблеми со ликвидноста можат да се покријат со нови кредити од основното матично претпријатие или негови подружници.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

5. Управување со финансиски ризици (продолжение)

(в) Пазарен ризик

Пазарен ризик е ризик дека промените на пазарните цени, како и промените во девизните курсеви и каматните стапки ќе влијаат на приходите на Групацијата или на вредноста на поседуваните финансиски инструменти. Целта на управувањето со пазарен ризик е да ја управува и контролира изложеноста на Групацијата во прифатливи параметри.

(i) Валутен ризик

Групацијата се изложува на валутен ризик при набавки на сировини, задолжувања со кредити, кои се деноминирани во валута различна од МКД. Девизните средства со кои што работи Групацијата се ЕУР, УСД, ГБП и ПЛН.

Најголема изложеност на Групацијата е кон ЕУР. Трендот на ЕУР во текот на 2021 година беше релативно стабилен и Групацијата очекува дека овој тренд ќе продолжи и во иднина.

(ii) Ризик на каматна стапка

Групацијата има долгорочен кредит од доминантниот сопственик со варијабилна каматна стапка, со што Групацијата е изложена на промени на пазарната каматна стапка.

Групацијата има финансиски средства со фиксна каматна стапка, кои се состојат од парични средства и паричен еквивалент и финансиски обврски, кои се состојат од долгорочен кредит од подружница на основното матично претпријатие. Бидејќи овие финансиски средства и обврски се со фиксни каматни стапки, ја изложуваат Групацијата на ризик од промена на објективната вредност.

(г) Оперативен ризик

Оперативен ризик е ризикот од директна или индиректна загуба која произлегува од голем број различни причини поврзани со процесите на Групацијата, персоналот, технологијата и инфраструктурата, и од надворешни фактори различни од кредитни, пазарни и ризици на ликвидност, како што се оние кои произлегуваат од барањата на законската регулатива и општо прифатените стандарди за корпоративно однесување. Оперативните ризици произлегуваат од сите операции на Групацијата.

Целта на Групацијата е да го управува оперативниот ризик така што ќе го балансира избегнувањето на финансиските загуби и штети на угледот на Групацијата со ефикасност на трошоците и да избегне контролни процедури кои ја ограничуваат иницијативата и креативноста.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

5. Управување со финансиски ризици (продолжение)

(г) Оперативен ризик (продолжение)

Примарната одговорност за развој и имплементација на контроли кои ќе се однесуваат на оперативниот ризик е на раководство на Групацијата. Оваа одговорност е поддржана со развојот на стандарди на Групацијата за управување со оперативен ризик во следниве области:

- барања за соодветна поделба на задачи, вклучувајќи и независна авторизација на трансакциите;
- барања за порамнување и мониторинг на трансакциите;
- усогласување со регулативата и други законски барања;
- документирано контроли и процедури;
- обука и професионално усовршување;
- етички и деловни стандарди;
- процедури за спречување на конфликт на интереси помеѓу Групацијата и вработените;
- намалување на ризикот, вклучувајќи осигурување.

(д) Управување со капиталот

Политика на раководството на Групацијата е да одржи стабилност на капиталот на Групацијата за да ги одржи довербата на добавувачите и пазарот и да го поддржи идниот развој на бизнисот. Групацијата го следи враќањето на капиталот, што го дефинира како однос помеѓу добивката од редовно работење и вкупниот акционерски капитал.

Во текот на годината немаше промени во пристапот на Групацијата за управување со капиталот.

Групацијата не е изложена на надворешни влијанија за промени на капиталот.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

6. Реализација

Во илјади денари	2021	2020
Продажби на странски Пазар	1.625.762	1.539.097
Продажби на домашен пазар	1.812	1.374
	<u>1.627.574</u>	<u>1.540.471</u>

7. Останати приходи

Во илјади денари	2021	2020
Задршки од плати	377	165
Отпис на обврски	-	31
Останато	604	827
	<u>981</u>	<u>1.023</u>

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

8. Останати расходи

Во илјади денари	2021	2020
Производни услуги	158.633	146.630
Консултантски услуги	131.926	73.573
Набавна вредност на продадени трговски стоки	133.509	233.391
Транспортни услуги	76.700	64.357
Потрошена енергија	34.394	31.498
Услуги за одржување	19.632	22.788
Резервација и отпис на ненаплативи побарувања	(555)	1.267
Контрола на квалитет	10.276	11.385
Вредносно усогласување на залихи	(13.728)	3.368
Трошоци за промоција, пропаганда, реклама, репрезентација и спонзорство	5.868	3.172
Резервации за гарантен период	(19.939)	(13.072)
Даноци и придонеси што не зависат од резултатот	2.325	1.838
Банкарски услуги	3.245	3.047
Премии за осигурување	1.974	1.591
Трошоци за истражување	2.500	1.616
Неотпишана вредност на продадени недвижности, постројки и опрема	1.110	220
Услуги од продажни агенти	5.832	5.542
Кредитни одобренја	-	-
Останато	55.116	40.039
	608.818	632.250

9. Трошоци за работници и користи за вработените

Во илјади денари	2021	2020
Плати, надомести и данок	188.989	179.292
Придонеси од плати	58.758	59.699
Останати трошоци за вработени	5.935	5.062
Користи за вработените	5.941	5.724
	259.623	249.777

Бројот на работници на денот на известување во Групацијата е 334 (2020: 366).

Во останати трошоци за вработени вклучени се патни трошоци и трошоци за работници ангажирани по договор за дело и надомести на членови на Одбор на директори. Користи за вработените во износ од МКД 5.941 илјади (2020: 5.724) содржи промена на краткорочната резервација за неискористени одмори на датумот на известување и промена на сегашната вредност на идните користи кои вработените ги примаат кога се пензионираат во износ од две просечни плати по вработен.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

10. Нето расходи од финансирање

Во илјади денари	2021	2020
Приходи од камати	6	22
Нето позитивни курсни разлики	-	-
Приходи од финансирање	6	22
Расходи за камати	(42.135)	(43.254)
Нето негативни курсни разлики	(4.728)	(2.997)
Расходи од финансирање	(46.863)	(46.251)
Нето расходи од финансирање	(46.857)	(46.229)

Расходите за камати од износ во МКД 46.863 илјади (2020: МКД 46.251 илјади) се однесуваат на камати по кредити од поврзани субјекти.

11. Данок на добивка и одложени даночни средства

Во илјади денари	2021	2020
Данок на добивка	8.151	5.340
Вкупно	8.151	5.340
Бруто (добивка/загуба)	(247.789)	(4.005)

Одложени даночни средства

Во илјади денари	2021	2020
Состојба на 1 јануари	666	616
Промена во одложени даночни средства	503	50
Состојба на 31 декември	1.169	666

Документацијата на Групацијата од 2003 година не била предмет на даночна контрола за данок на добивка од страна на даночните органи. Резервациите за дополнителни даноци и пенали, доколку постојат, кои може да бидат утврдени во случај на даночна контрола, не можат во ова фаза да бидат утврдени со разумна точност.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

12. Заработувачка по акција

(а) Основна заработка по акција

Основна заработувачка по акција се пресметува по пат на делење на добивката која припаѓа на имателите на обични акции (по намалувањето за делот од добивката по оданочување за имателите на приоритетни акции), со пондерираниот просечен број на обични акции во оптек во текот на годината, вклучувајќи сопствени акции купени од страна на групацијата.

<i>Во илјади денари</i>	Тековна година 2021	Претходна година 2020
Нето добивка за годината	(247.789)	(4.005)
Дивиденда за неоткупливи приоритетни акции	-	-
Корекции на нето-добивката која им припаѓа на имателите на обични акции	-	-
Нето добивка која им припаѓа на имателите на обични акции	(247.789)	(4.005)
<i>Број на акции</i>		
Издадени обични акции на 1 јануари	80.295	80.295
Ефекти од промените на бројот на обичните акции во текот на годината	-	-
Пондериран просечен број на обичните акции на 31 декември	80.295	80.295
Основна заработка по акција (во денари)	(3.086)	(0.050)

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

13. Недвижности, постројки и опрема

Во илјади денари	Земјиште и згради	Опрема	Мебел и останата опрема	Инвести- ции во тек	Вкупно
Набавна или претпоставена вредност					
На 1 јануари 2020	446.785	636.377	69.273	8.483	1.160.918
Зголемувања	18.755	46.207	6.896	344	72.202
Намалувања	-	(55.706)	-	(8.828)	(64.534)
На 31 декември 2020	465.540	626.878	76.169	(1)	1.168.586
На 1 јануари 2021	465.540	626.878	76.169	(1)	1.168.586
Зголемувања	365	57.386	10.383	2.419	70.553
Намалувања	-	(5.320)	(455)	-	(5.775)
На 31 декември 2021	465.905	678.944	86.097	2.418	1.233.364
Исправка на вредноста					
На 1 јануари 2020	253.419	464.229	52.504	-	770.152
Амортизација	10.993	38.776	3.934	-	53.703
Намалувања	-	(55.706)	-	-	(55.706)
На 31 декември 2020	264.412	447.299	56.438	-	768.149
На 1 јануари 2021	264.412	447.299	56.438	-	768.149
Амортизација	9.961	36.077	4.664	-	50.702
Намалувања	-	(4.225)	(440)	-	(4.665)
На 31 декември 2021	274.373	479.151	60.662	-	814.186
Неотпишана вредност					
На 1 јануари 2020	193.366	172.148	16.769	8.483	390.766
На 31 декември 2020	201.128	179.579	19731	(1)	400.437
На 1 јануари 2021	201.128	179.579	19731	(1)	400.437
На 31 декември 2021	191.532	199.793	25.435	2.418	419.178

Обезбедување

Нема недвижности, постројки и опрема дадени под хипотека.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

14. Нематеријални средства

<i>Во илјади денари</i>	Софтвер	Вкупно
<i>Набавна вредност</i>		
Состојба на 1 јануари 2020	17.506	17.506
Зголемувања	-	-
Состојба на 31 декември 2020	<u>17.506</u>	<u>17.506</u>
Состојба на 1 јануари 2021	17.506	17.506
Зголемувања	-	-
Состојба на 31 декември 2021	<u>17.506</u>	<u>17.506</u>
<i>Исправка на вредноста</i>		
Состојба на 1 јануари 2020	17.125	17.125
Амортизација за годината	380	380
Состојба на 31 декември 2020	<u>17.505</u>	<u>17.505</u>
Состојба на 1 јануари 2021	17.505	17.505
Амортизација за годината	-	-
Состојба на 31 декември 2021	<u>17.505</u>	<u>17.505</u>
<i>Неотпишана вредност</i>		
На 1 јануари 2020	380	380
На 31 декември 2020	<u>-</u>	<u>-</u>
На 1 јануари 2021	<u>-</u>	<u>-</u>
На 31 декември 2021	<u>-</u>	<u>-</u>

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

15. Залихи

<i>Во илјади денари</i>	2021	2020
Материјали	307.045	260.881
Исправка на вредност на материјали	(20.189)	(26.735)
Материјали, нето	286.856	234.146
Недовршено производство	180.323	155.148
Исправка на вредност на недовршено производство	(3.430)	(11.208)
Недовршено производство, нето	176.893	143.940
Готови производи	54.246	23.383
Исправка на вредност на готови производи	-	-
	54.246	23.383
Резервни делови и ситен инвентар	49.390	42.230
Исправка на вредност на резервни делови и ситен инвентар	-	-
Резервни делови и ситен инвентар, нето	49.390	42.230
Трговска стока	1.044	252
Вкупно залихи, бруто	592.048	481.894
Вкупно исправка на вредност на залихи	(23.619)	(37.943)
	568.429	443.951

16. Побарувања од купувачи и други побарувања

<i>Во илјади денари</i>	2021	2020
Побарувања од купувачи	301.766	333.827
Побарувања од поврзани страни (белешка 23)	265.307	251.420
Побарувања од вработените	12	70
Побарувања за ДДВ и царина	52.981	69.620
Исправка на побарувања	(69.671)	(70.126)
	550.395	584.811

Изложеноста на Групацијата на кредитен и валутен ризик, и исправката на вредноста за сомнителни и спорни побарувања во однос на побарувањата од купувачи и други побарувања се обелоденети во белешка 21.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

17. Парични средства и паричен еквивалент

Во илјади денари	2021	2020
Парични средства по видување во банки	190.010	167.217
Благајна	101	128
	<u>190.111</u>	<u>167.345</u>

Изложеноста на Групацијата на каматен ризик и анализата на сензитивност на финансиските средства и обврски е обелоденета во белешка 21.

18. Капитал и резерви

Акционерски капитал

Во број на акции	Обични акции	
	2021	2020
Издадени на 1 јануари - целосно платени	80.295	80.295
Издадени на 31 декември - целосно платени	<u>80.295</u>	<u>80.295</u>

Следните акционери имаат сопственост која надминува 5% од издадените акции со право на глас:

	% од акциите со право на глас	
	2021	2020
Poli S.R.L., Италија	87,40	87,40

Номиналната вредност на обичните изнесува 51,13 евра.

Имателите на обични акции имаат право на дел од остварената добивка (дивиденда) и добиваат право на еден глас на Собранието на Акционери за еквивалент од 1 акција.

Законска Резерва

Резервите претставуваат законски резерви издвојувани од акумулираните добивки од минати години.

Дивиденди

До датумот на одобрување на овие консолидирани финансиски извештаи директорите немаат предложено исплата на дивиденди (2020: нема).

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

19. Обврски за кредити

Оваа белешка обезбедува информации за договорните услови за каматоносните кредити кои ги има земено Групацијата, кои се мерат според амортизирана вредност. За повеќе информации во однос на изложеноста на Групацијата на ризиците на каматна стапка, странска валута и ликвидност, види белешка 21.

Долгорочни обврски

Во илјади денари

	2021	2020
Необезбедени кредити од поврзани страни	740.140	740.944
	740.140	740.944

Тековни обврски

Во илјади денари

	2021	2020
Тековна доспеаност на долгорочни необезбедени кредити од поврзани страни	547.864	548.460
	547.864	548.460

Обврски за камати

Во илјади денари

	2021	2020
Обврски за камати	281.977	240.197
	281.977	240.197

Услови и отплата на обврските:

Условите за отплата на обврските за кредити кои сѹществуваат на крајот на годината беа како што следи:

<i>Во илјади денари</i>	Валута	Номинална каматна стапка	Година на достасување	31 декември 2021		31 декември 2020	
				Номинална вредност	Номинална вредност	Номинална вредност	Сметко- водствена вредност
Необезбедени кредити од поврзани страни	EUR	4%± 3 мес. ЕУРИБОР	2004-2019	440.017	440.017	440.495	440.495
Необезбедени кредити од поврзани страни	EUR	5,05%	2011-2021	107.847	107.847	107.965	107.965
Необезбедени кредити од поврзани страни	EUR	5,05%	2013-2023	721.036	721.036	721.820	721.820
Необезбедени кредити од поврзани страни	EUR	2%	2018-2022	19.104	19.104	19.125	19.125
Вкупно каматоносни обврски				1.288.004	1.288.004	1.289.405	1.289.405

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

20а. Обврски кон добавувачи и други обврски

Во илјади денари	2021	2020
Обврски кон добавувачи	251.103	344.800
Обврски кон поврзани странки (белешка 23 и 19)	1.168.010	594.309
Обврски за плати	20.906	22.418
Останати обврски	2.969	61.990
	1.442.988	1.023.517

Изложеноста на Групацијата на валутен ризик и ризик на ликвидност во однос на обврски кон добавувачи и други обврски се обелоденети во белешка 21. Во рамки на обврските за плати износот од МКД 8.713 илјади (2020: 7.413 илјади) се однесува на резервирања за неискористени одмори.

20б. Резервирања и однапред пресметани трошоци

Во илјади денари	Гарантен период	Судски спорови	Вкупно
Состојба на 1 јануари 2020	140.925	6.919	147.844
Зголемувања	-	-	-
Намалувања	(13.072)	(2.439)	(15.511)
Состојба на 31 декември 2020	127.853	4.480	132.333
Тековен дел	98.436	4.480	102.916
Нетековен дел	29.417	-	29.417
Состојба на 1 јануари 2021	127.853	4.480	132.333
Зголемувања	-	-	-
Намалувања	(19.939)	-	(19.939)
Состојба на 31 декември 2021	107.914	4.480	112.394
Тековен дел	78.497	4.480	82.977
Нетековен дел	29.417	-	29.417

Групацијата пресметува два типа на резервирање на трошоци во гарантен период, специфични или поединечни резервирања и општа резервација којашто се пресметува врз основа на стапката на штети пресметана како процент од пријавените штети од продажбите за време на гарантниот период и врз основа на историски податоци за настаните штети.

Резервациите за судските спорови се врши врз база на доставените податоци од правните застапници во врска со можните исходи од постапките спрема Групацијата.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

21. Финансиски инструменти

(a) Кредитен ризик

(i) Изложеност на кредитен ризик

Неотпишаната вредност на финансиските средства претставува максимална изложеност на кредитен ризик. Максималната изложеност на кредитен ризик на денот на билансот на состојба е:

Во илјади денари	Бел.	2021	2020
Побарувања од купувачи и други побарувања	16	550.395	584.811
Парични средства и паричен еквивалент	17	190.111	167.345
		740.506	752.156

Максималната изложеност на кредитен ризик од побарувањата од купувачи и побарувања од поврзани страни на Групацјата, нето по географски региони на денот на билансот на состојба е:

Неотпишана вредност		2021	2020
Во илјади денари			
Побарувања на странски Пазар		563.262	580.903
Побарувања на домашен пазар		3.811	4.344
Исправка на побарувања		(69.671)	(70.126)
		497.402	515.121

(ii) Исправка на побарувања

Старосната структура на побарувањата на купувачи и побарувања од поврзани страни на Групацјата на денот на билансот на состојба е:

	Бруто	Исправка	Бруто	Исправка
Во илјади денари	2021	2021	2020	2020
Недостасани	236.467		230.483	-
Достасани од 0-6 месеци	60.006		136.068	-
Достасани од 6-12 месеци	19.041		26.067	-
Достасани над една година	251.559	69.671	192.629	70.126
	567.073	69.671	585.247	70.126

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

21. Финансиски инструменти (продолжение)

(а) Кредитен ризик (продолжение)

(ii) Исправка на побарувања (продолжение)

Движењето на исправката на вредноста за сомнителни и спорни побарувања во текот на годината е:

	Побарувања		Аванси	
Во илјади денари	2021	2020	2021	2020
Состојба на 1 јануари	70.126	68.879	2.298	2.298
Намалување на исправка за сомнителни и спорни побарувања	-	-	-	-
Исправка на вредност за сомнителни и спорни побарувања	(703)	1.247	1	-
Отпишани побарувања	(726)	-	-	-
Состојба на 31 декември	<u>69.697</u>	<u>70.126</u>	<u>2.299</u>	<u>2.298</u>

(6) Ризик на ликвидност

Следната табела ја прикажува договорената достасаност на финансиските обврски, исклучувајќи го влијанието на договарањата на нето основа:

31 декември 2021

Во илјади денари	Сметководствена вредност	Договорени парични одливи	6 месеци или помалку	6-12 месеци	1-2 години	2-5 години	Над 5 години
Не-деривативни финансиски обврски							
Необезбедени кредити од поврзани странки	1.288.004	(1.288.004)	(440.017)	-	(107.847)	-	(740.140)
Обврски кон добавувачи и други обврски	1.555.382	(1.555.382)	(1.525.965)	-	(29.417)	-	-
	<u>2.843.386</u>	<u>(2.843.386)</u>	<u>(1.965.982)</u>	<u>-</u>	<u>(137.264)</u>	<u>-</u>	<u>(740.140)</u>

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

21. Финансиски инструменти (продолжение)

(6) Ризик на ликвидност (продолжение)

31 декември 2020

Во илјади денари	Сметко- водствена вредност	Договорени парични одливи	6 месеци или помалку	6-12 месеци	1-2 години	2-5 години	Над 5 години
Не-деривативни финансиски обврски							
Необезбедени кредити од поврзани странки	1.289.405	(1.289.405)	(440.495)	-	(107.965)	-	(740.945)
Обврски кон добавувачи и други добавувачи	1.150.369	(1.150.369)	(1.120.952)	-	(29.417)	-	-
	2.439.774	(2.439.774)	(1.561.447)	-	(137.382)	-	(740.945)

(в) Валутен ризик

(i) Изложеност на валутен ризик

Следната табела ја прикажува изложеноста на Групацијата на валутен ризик:

	МКД	ЕУР	УСД	СЕК	ГБП	МКД	ЕУР	УСД	СЕК	ГБП
	31 декември 2021					31 декември 2020				
Побарувања од купувачи и поврзани страни	6.365	532.493	28.215	-	-	48.549	485.579	51.119	-	-
Необезбедени кредити од поврзани страни	-	(1.288.004)	-	-	-	-	(1.289.405)	-	-	-
Обврски кон добавувачи и поврзани страни	(115.052)	(1.014.532)	(267.715)	(3.841)	(17.973)	(186.794)	(649.387)	(86.481)	(15.932)	(516)
Вкупна изложеност на биланс на состојба	(108.687)	(1.770.043)	(239.500)	(3.841)	(17.973)	(138.245)	(1.453.213)	(35.362)	(15.932)	(516)

Следните девизни курсеви беа применети во текот на годината:

	Просечен курс		Курс на денот на билансот на состојба	
	2021	2020	2021	2020
ЕУР 1	61.6275	61.5898	61.627	61.694
УСД 1	52.1093	52.5935	54.3736	50.2353
ГБП 1	71.6806	70.2357	73.4267	68.3136
ПЛН 1		14.4112		14.4091

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

21. Финансиски инструменти (продолжение)

(в) Валутен ризик (продолжение)

(ii) Анализа на сензитивност

10% зајакнување на денарот во однос на следните валути на 31 декември би ја (намалиле)/зголемиле добивката за годината за износите прикажани подолу. Оваа анализа подразбира дека сите други варијабли, особено каматните стапки, остануваат непроменети. Анализата е подготвена на ист начин и за 2020 година.

Ефект во илјади денари

Добивка / (Загуба)

31 декември 2021

ЕУР	177.004
УСД	23.950
СЕК	384
ГБП	1.793

Добивка / (Загуба)

31 декември 2020

ЕУР	145.321
УСД	3.536
СЕК	1.593
ГБП	52

10% ослабување на денарот во однос на погоре наведените валути на 31 декември ќе има ист но спротивен ефект на погоре наведените валути за износите наведени погоре, во услови кога сите други варијабли остануваат непроменети.

(г) Ризик на каматна стапка

(i) Профил

На денот на билансот на состојба профилот на ризикот на каматна стапка на каматоносните финансиски инструменти на Групацијата е:

Во илјади денари

Неотпишана вредност

2021 2020

Инструменти со фиксна каматна стапка

Финансиски обврски	(847.988)	(848.909)
	<u>(847.988)</u>	<u>(848.909)</u>

Инструменти со варијабилна каматна стапка

Финансиски обврски	(440.017)	(440.495)
	<u>(440.017)</u>	<u>(440.495)</u>

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

21. Финансиски инструменти (продолжение)

(г) Ризик на каматна стапка (продолжение)

(ii) *Анализа на сензитивност на паричниот тек за инструменти со варијабилна каматна стапка*

Промена од 100 базични бодови на каматната стапка на 31 декември би ја (зголемило)/намалило загубата за годината за износите прикажани подолу. Оваа анализа подразбира дека сите други варијабли, особено девизните курсеви остануваат непроменети. Анализата е подготвена на ист начин и за 2020 година.

	Добивка или загуба	
	100 базични бодови зголемување	100 базични бодови намалување
<i>Ефект во илјади денари</i>		
31 декември 2021		
Инструменти со варијабилна каматна стапка	(4.400)	4.400
Сензитивност на паричниот тек	(4.400)	4.400
31 декември 2020		
Инструменти со варијабилна каматна стапка	(4.405)	4.405
Сензитивност на паричниот тек	(4.405)	4.405

(д) Објективна вредност

(i) *Објективна вредност наспроти неотпишана вредност*

Објективната вредност на финансиските средства и обврски, како и нивната неотпишана вредност прикажана во билансот на состојба, се како што следи:

Во илјади денари	Белешка	2021		2020	
		Сегашна вредност	Објективна вредност	Сегашна вредност	Објективна вредност
Побарувања од купувачи и други побарувања	16	550.395	550.395	584.811	584.811
Парични средства и паричен еквивалент	17	190.111	190.111	167.345	167.345
Необезбедени кредити од поврзани странки	19	(1.288.004)	(1.288.004)	(1.289.405)	(1.289.405)
Обврски кон добавувачи и други обврски	20	(1.525.965)	(1.525.965)	(1.126.433)	(1.126.433)
		(2.073.463)	(2.073.463)	(1.663.682)	(1.663.682)

Основата за определување на објективната вредност е обелоденета во белешка 4.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

22. Преземени обврски и потенцијални обврски

(I) Преземени обврски

Групацијата нема преземено обврски на 31 декември 2021 година за набавка на недвижности, постројки и опрема (2020: нема).

(II) Судски спорови

Групацијата е вклучена во судски постапки од своето редовно работење. Според мнението на раководството крајниот исход од овие судски спорови би требало да резултираат во вкупна обврска од МКД 4.480 илјади (2020: МКД 4.480 илјади), и за истиот износ Групацијата има направено резервација.

(III) Потенцијални обврски по основ на отворени банкарски гаранции

Со состојба на 31 декември 2021, Групацијата има долгорочни и краткорочни девизни и денарски гаранции во вкупен износ од 5.271 МКД илјади. Во продолжение следи преглед на сите банкарски гаранции кои суштествуваат со датумот на известување:

Корисник	Земја	Оригинална вредност	Оригинална валута	Период на достасување	МКД илјади
<i>¹Чинидбени гаранции за квалитет на испорачани производи</i>					
Кина Национал Машинери (ЦМЦ)	Кина	48.863	ЕУР	2022	3.004
ИЛВ Пословно Удружение	Србија	36.877	ЕУР	2020	2.267
		85.740			5.271

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

23. Поврзани страни

Идентификација на поврзани страни

Странки поврзани со Групацјата се: членовите на Одборот на директори, клучниот менаџерски персонал, акционерите кои остваруваат значајно влијание врз работењето на Групацјата ("Акционери"), Подружниците на Групацјата како и субјектите поврзани со претходно наведените субјекти.

Трансакции со поврзани страни

Групацјата ги има остварено следните трансакции со поврзани страни:

(i) **Приходи од продажба на готови производи и услуги**

Во илјади денари	2021	2020
Акционери	13.207	23.665
Основно матично претпријатие	-	-
Подружници на основно матично претпријатие	769.857	460.213
Подружници	-	-
	<u>783.064</u>	<u>483.878</u>

(ii) **Набавки на материјали, трговски стоки и користење на услуги**

Во илјади денари	2021	2020
Акционери	2.120	1.455
Основно матично претпријатие	145.793	5.132
Подружници на основно матично претпријатие	557.058	304.309
Подружници	-	-
	<u>704.971</u>	<u>310.896</u>

(iii) **Трансакции со клучниот менаџерски персонал**

Вкупните надомести на клучниот менаџерски персонал на Групацјата, вклучени во "трошоци за вработени" (види белешка 9) се:

Во илјади денари	2021	2020
Краткорочни користи за вработените	49.639	42.056
	<u>49.639</u>	<u>42.056</u>

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи

23. Поврзани странки (продолжение)

(iv) Состојба на 31 декември произлезена од продажба на готови производи, трговски стоки и дадени услуги

Побарувања од поврзани странки (белешка 16):

Во илјади денари	2021	2020
Акционери	53.478	47.763
Основно матично претпријатие	527	487
Подружници на основно матично претпријатие	211.301	203.170
	<u>265.306</u>	<u>251.420</u>

(v) Состојба на 31 декември произлезена од набавки на материјали, трговски стоки и користење на услуги

Обврски кон поврзани странки (белешка 20а):

Во илјади денари	2021	2020
Акционери	3.570	1.455
Основно матично претпријатие	213.563	67.770
Подружници на основно матично претпријатие	668.899	284.887
Подружници	-	-
	<u>886.032</u>	<u>354.112</u>

(vi) Солда на крајот на годината кои произлегуваат од заеми и кредити

Кредити од акционери (види белешка 19):

Во илјади денари	2021	2020
На почетокот на периодот	1.529.601	1.481.870
Земени кредити	-	-
Расходи за камати	42.085	43.254
Курсни разлики	(1.705)	4.478
Платени кредити	-	-
На 31 декември	<u>1.569.981</u>	<u>1.529.602</u>

24. Последователни настани

Во февруари 2022 година, по воениот конфликт меѓу Русија и Украина, одредени земји објавија нов пакет санкции против јавниот долг на Руската Федерација и голем број руски банки, како и лични санкции против одреден број поединци.

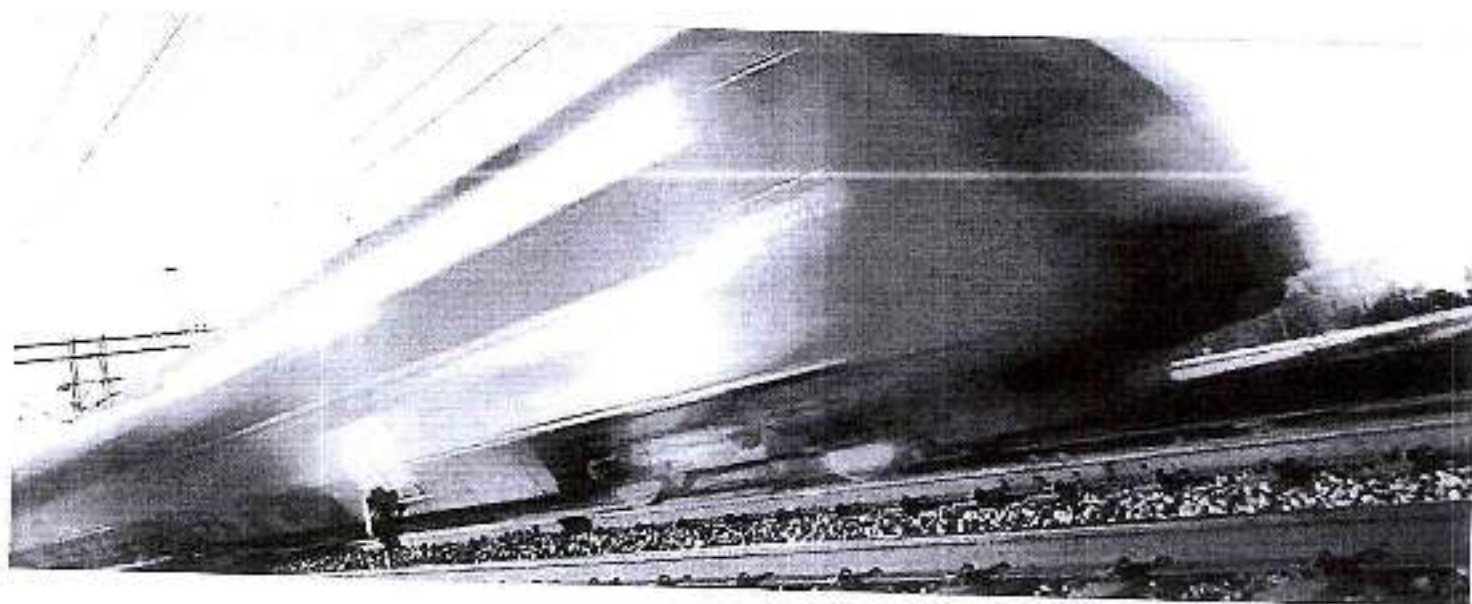
Поради растечките геополитички тензии, од февруари 2022 година, забележано е значително зголемување на нестабилноста на пазарите на хартии од вредност и валути, флукуации на цените на енергијата и бензините, значителна депрецијација на рубљата во однос на американскиот долар и еврото.

Се очекува овие настани да влијаат на активностите на руските, украинските и белоруските претпријатија во различни сектори на економијата. Друштвото нема директни изложености кон поврзани страни и/или клучни клиенти или добавувачи или банки од тие земји. Влијанието на горенаведените настани може да се одрази на макроекономските услови во земјата и Европа, а на подолг рок и на обемот на тргување, паричните текови и профитабилноста.

Друштвото ги смета овие настани како некорективни настани по периодот на известување, чиј квантитативен ефект не може да се процени на датумот на одобрување за издавање на сегашните финансиски извештаи со доволен степен на доверба.

Во моментот, раководството на Друштвото го анализира можното влијание на промената на макроекономските услови врз финансиската состојба и резултатите од работењето на Друштвото.

По денот на известувањето не се случиле други настани од материјално значење, а кои треба да се прикажат во консолидираните финансиски извештаи.

Maj 2022

Содржина

Општи Информации	3
Систем за управување со квалитет	5
Продажба	7
Продажна мрежа	8
Топ 10 меѓународни купувачи	8
Продажба по видови	8
Континуирано подобрување	9
Машинска обработка	9
Монтажа и испитување	9
Бојадисување	9
Безбедност и здравје	10
Дополнителни активности на системот за Lean инженеринг	10
ИКТ инфраструктура	10

Општи Информации

ВАБТЕК МЗТ АД, Скопје, (ВАБТЕК МЗТ) е акционерско друштво основано и инкорпорирано во Република Македонија со адреса на ул. Перо Наков 124, 1000 Скопје. Започнува со производство на сопирачки и опрема за шински возила во 1953 година како дел од комплексот на Металски Завод Тито – Скопје од кој се одвојува во 1995 година. Во 2008 година е превземено од Poli S.R.L, Италија (Поли).

Во 2008 година ВАБТЕК МЗТ станува дел од Westinghouse Air Brake Technologies Corporation (WABTEC), Вилмердинг, Пенсилванија, САД, водечки светски производител на "high-tech" опрема – подсклопови и компоненти за:

- Локомотиви
- Товарни вагони
- Патнички шински возила

На 31 декември 2021 година Поли поседува 87,40% од вкупниот број на издадени акции на ВАБТЕК МЗТ.

Консолидираниот годишен извештај ја вклучува подружницата Вабтек Полска ("подружницата") во која Вабтек МЗТ има вложено 810 илјади денари. Основната дејност на подружницата е продажба на сопирачка опрема за шински возила главно на полскиот пазар и главно дизајнирана од Вабтек МЗТ.

На површина од околу 15.000 м² со над 100 машини, низ 4 специјални процеси, и со просек од 300 врвни професионалци од кои околу 60 инженери, ВАБТЕК МЗТ е целосно посветен на развој, производство и одржување на комплетни сопирачки системи за:

- Товарни вагони
- Патнички вагони
- Електромоторни возови и мостра
- Локомотиви и специјални возила
- Пробници

Како резултат од вложувањата во развој на нови производи иноваторите од Вабтек МЗТ се редовни добитници на домашни и меѓународни признанија од областа на иновациите и патентите.

За остварувањето на значајни нарачки од програмата на товарни компоненти на бразилскиот пазар, Вабтек МЗТ заеднички со три други компании од Вабтек групацијата ја освојува наградата "The George Westinghouse Performance Awards" за Глобален раст и проширување на пазари за 2013 година.

Во 2013 година производното портфолио беше презентирano на саемот EurasiaRail одржан во Истанбул, во 2014 на InnoTrans во Берлин, Германија, во 2015 на International Railway Equipment Exhibition (IREE) во Индија, како и во 2016 година на саемот EurasiaRail одржан во Истанбул и на InnoTrans во Берлин.

Во 2018 година продолжи трендот на презентирање на Trako саемот во Полска,

Производното портфолио на ВАБТЕК МЗТ го сочинуваат следниве главни производи:

- Комплетна опрема за товарна копирачка по UIC стандарди
- Блок цилиндер регулатор
- Комбиниран цилиндер регулатор
- Интегрирано копирачко полужје (IBB)
- Контролни пневматски панели
- Системи за подготовка на воздух
- Пневматски подсклопови
- Резервоари
- Пробници
- Цилиндер и калипер за производство на кочен уред за диск

ВИЗИЈА

Нашата визија е со дизајн, производство и испорака на копирачка опрема, делови и услуги, да го поставиме Вабтек МЗТ како глобален конкурентен испорачател во секторот на железнички товарни возила и влегувајќи на пазарите во Северна и Јужна Америка, Европа и Азија.

МИСИЈА

Посветени сме на постојано зголемување на задоволството на нашите корисници, што е овозможено од креативен и доверлив тим, кој создава добар инженеринг, висок квалитет и копирачки системи за железнички возила со ниски цени, за купувачи во филијалите на Wabtec Freight и Wabtec Transit, и надвор од нив.

ЦЕЛИ

- Обезбедување безбедни работни места и кариерен развој
- Спроведување на проценка на изведба и индивидуален развој на вработените
- Развивање на сервисна мрежа во земји од Европската Унија, Турција
- Обезбедување нови купувачи
- Развој на нови производи
- Подобрување на односи со клиенти
- Развој на нови и стратешки испорачатели за одливки, гуми, пружини
- Идентификација на загубите
- Намалување на трошоците преку:
  - спроведување QPS активности – имплементација на Lean принципи во процесите за нивно континуирано подобрување;
  - заштеди во набавките;
  - развој на економични инженерски решенија

Систем за управување со квалитет

Вабтек МЗТ АД Скопје, од 1996 година е носител на сертификат според систем за управување со квалитетот ISO 9001:2008. Сертификацијата е направена од сертификационото тело Quality Austria. Ресертификации, продолжувања на важноста на сертификатот по стандардот ISO 9001, се направени секоја година почнувајќи од добивањето на сертификатот заклучно со 2020 година.

Вабтек МЗТ согласно европските "UIC" стандарди е одобрен испорачател на кочни уреди за железнички возила.

Во 2013 год. Вабтек МЗТ се стекна со сертификат IRIS - International Railway Industry Standard.

Во 2020 год. се извршени контролни проверки на процесот заварување по EN 15085-2 како и ресертификационен аудит според IRIS од страна на сертификационото тело Quality Austria.

Спроведена е и проверка според "TSI" од сертификационото тело VUZ – Република Чешка

Покрај редовните сертификациони аудити, во изминативе години се правени повеќе аудити од редовни и потенцијални купувачи, и тоа:

- GATX, Германија
- ASTRA RAIL, Романија
- ALSTOM Transport, Франција
- NEDTRAIN, Холандија
- Deutsche Bahn, Германија
- Wabtec Passenger Transit, САД
- PROSILAB, Египет
- CRCC, Кина
- Wabtec POLI, Италија
- Tatrasvagonska, Република Словачка
- TUDEMSAS, Турција
- TULUMSAS, Турција
- General Electric, Канада
- Faiveley, Франција и Германија
- Сименс, Германија

Поважни проекти – активности имплементирани и одржувани во изминатата година се:

- Проект GATX
- Проект Migeo - производство на кочен уред за диск
- Проект RRX - производство на кочен уред за диск
- Проект ICx - производство на кочен уред за диск
- Проект RRX - производство на кочен уред за диск
- Проект GPE – Grand Paris express
- Проект IBB 10, Интегрирана коџница
- Проект за стандардни кочници за Пакистан
- Проект R179, Њу Јорк метро
- Менаџирање со несоодветност квалитет од испорачатели, внатрешен и купувачи
- Спроведена стручна обука на вработените за следното:
  - Статистичка контрола на процес, SPC, MSA
  - Притепување на спојни елементи,

- o Problem solving,
- o Six Sigma,
- o Програмирање и управување со "CMM – контролна мерна машина,
- o Обука за имплементација на новиот IRIS рев. 03 (ISO/TS 22163)
- Таргетиран дозволен годишен коефициент на шкарт и доработки,
- Унапредување на Статистичка контрола на процес, (SPC листи), за поважни производи,
- Унапредување на процес за селекција и избор на испорачатели согласно позитивните практики во Wabtec Freight групацијата,
- Континуирано подобрување на клучните процеси согласно LEAN принципите,
- Следење на поголеми рекламации од купувачи преку нова софтверска апликација (WIM – Wabtec Incident Program).
- Следење на издадени Корективни мерки (CAR - Corrective Action Request) и барања за одобрување на неусогласеност, (DAR - Deviation Approval Request).
- Месечно следење на рекламации од испорачатели, подготовка на Извешати до испорачатели, анализа на дефекти, наплата на трошоци за решавање на рекламации.
- 8D метод за решавање на проблеми за секоја рекламација од купувач,
- Подготовка на Q-Flash извештај за одкриени дефекти во процеси или производи со цел "Zero Defect" во производство.
- Имплементација на QRQC – алатка за следење на несоодветности во производство од рекламации од купувачи и испораки од добавувачи

Исто така согласно со барањата на IRIS, перманентно се одржува системот за управување со бизнис преку:

- Интерни проверки на главни и специјални процеси,
- Интерни проверки согласно прашалник на IRIS,
- Годишно преиспитување на Системот за управување со Бизнис,
- Клучни индикатори на процеси, KPI (Key Performance Indicator)
- Обезбедување на записи од сите процеси а посебно за специјалните,
- Месечно следење и мерење на трошоци за Квалитет по сите основи,
- Анализа на дефекти со користење на стандардни методи: 8D, 5 Way.
- Постојани подобрувања на процесите, базирани на сите погоре споменати активности

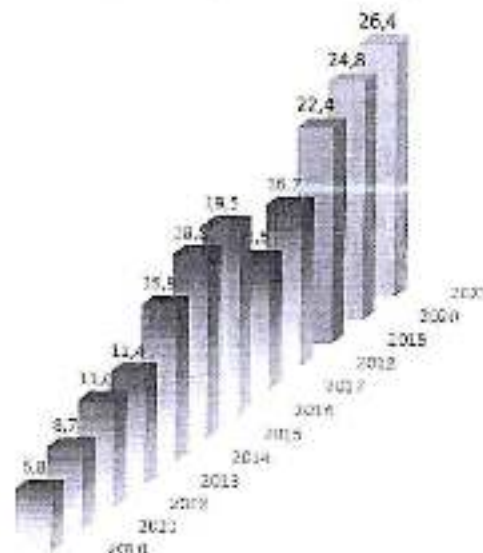
Поважни планирани активности за 2022 година се:

- Сертификационен аудит согласно IRIS (рев. 03 ISO/TS 22163) и EN 14001 и EN 45001,
- Сертификационен аудит на процесот заварување согласно EN 15085-2,
- Контролна проверка согласно TSI стандардот,
- Подготовка за аудити од купувачи
- Набавка на CNC машини за зголемување на производствениот капацитет.
- До-имплементација и започнување со работа на нов ERP систем
- Дигитализација на машини.
- Одобрување на нови испорачатели за механичка обработка, термички третман, одлеаноци (посебно одливци од нодуларен лив и алуминиум), отковци, гуми и пружини.

Продажба

Вабтек МЗТ, АД Скопје во 2021 година има остварено продажба од ЕУР 26.4 милиони. Реализацијата е зголемена споредбено со претходната година главно поради зголемена продажба на пазарот во Германија.

Продажби (ЕУР Милиони)

Продажби по региони 2021 (ЕУР Милиони)

Продажби по региони 2020 (ЕУР милиони)

Продажна мрежа

Како дел од стратегијата за одржливи продажби, Вабтек МЗТ АД Скопје располага со мрежа на агенти, дистрибутори и севкупна поддршка од сите поврзани странки – дел од Вабтек групацијата.

Присутноста на Полскиот пазар и Европската Унија како еден од клучните пазари на Вабтек МЗТ АД Скопје е остварена преку вложен сопственички капитал кој изнесува 100% од друштвото Wabtec Poland SP.7.O.O. кое се фокусира на константно унапредување на продажбите на Полски клиенти, како и поддршка на клиентите од европскиот регион преку одржување на магацински простор за резервни делови со цел овозможување на пократки рокови на испорака и брз одговор на потребите на клиентите како на Полскиот пазар така и на клиентите во останатите европски земји.

Топ 10 меѓународни купувачи

Купувач	Износ во € илјади	% учество
FI Witten	7.300	29%
Tatrabagonka	2.346	9%
INVERO	2.137	9%
BMINT	2.003	8%
Wabtec South Africa	1.387	5%
Greenbrier	1.813	7%
Kolowag	866	3%
Elmetec	667	3%
Wabtec Poland	663	3%
PCP	568	2%

* Оваа табела е превземена од поединечниот годишен извештај.

Вкупниот број на купувачи во 2021 е 75.

Продажба по видови

ОПИС	2021 Износ во € илјади	% учество	2020 Износ во € илјади	% учество
Сопирачки сетови	10.776	41%	14.368	58%
Резервни делови	3.165	12%	2.805	11%
Меѓукомпанииска	12.457	47%	7.658	31%

Континуирано подобрување

Машинска обработка

Во Одделението за машинска обработка превземени се активности за намалување на времето за обработка и намалување на трошоците за клучни делови од BCRK, распоредник, IBV10 и сл. Покрај овие активности превземени се активности за заштита на деловите при транспорт, по завршување на секоја операција.

Во Одделението за машинска обработка набавени се нови ормари за чување на алатите за обработка на хоризонтални и вертикални центри со што е обезбедена поголема безбедност при користење на истите од една страна, а од друга страна имаме подобро средена и организирана област (5C).

Во Одделението за одржување направено е реновирање на работилницата и спроведени се 5C активности со што работилницата доби сосема нов лик.

Во магацинот за алат и контролници направена е целосна реорганизација на чувањето на контролниците со имплементирање на 5C методот.

И оваа година продолживме со TPM (Total Productive Maintenance) активностите на одредени машини со цел подобрување на искористеноста на машините и намалување на застоите поради дефект на истите.

Монтажа и испитување

Во текот на 2021 година извршени се подобрувања на Одделението за монтажа и испитување. Формирани се нови ќелии за монтажа на производи по принципот "Тек на едно парче". Ќелија за монтажа и испитување контролен вентил, пригушница, префрлувач, како и подобрување на постоечките ќелии за монтажа на BCRK и распоредник.

Бојадисување

Во Одделението за бојадисување направени се големи подобрувања во делот на чување и складирање на боите. Магацинот за чување и складирање на бои е комплетно реновиран согласно Атекс стандарди. Поставена е термоизолација, набавени се нови сталажи со тенквани за заштита од протекување на бојата и поставен е систем за следење и мерење на температурата и влажноста во магацинот.

Во просторот за бојадисување направен е комплетно нов дневен магацин за чување и припрема на боите. Набавен е нов миксер за припрема на бои и сталажи со тенквани за чување на боите за дневна употреба.

Во Одделението за бојадисување поставен е систем за следење и мерење на температурата и влажноста, кои се важни параметри за процесот на бојадисување.

Дел од отпочнатите активности за подобрување на состојбата на електричната инсталација се завршени.

Безбедност и здравје

Поглавни активности во текот на 2021 година:

- Направени се мерења за оценување на аспектите за животна средина
- Ревизија на проценката на ризик за местата со зголемен ризик
- Имплементација на QHQS за безбедност (Контрола на квалитет преку брз одговор)
- Промена и поставување на нови безбедни куки во фарбара
- Замена на постоечките кранови со побезбедни
- Поставување на безбедносни огледала
- Освежување и дополнување на визуелни упатства за побезбедно работење

Дополнителни активности на системот за Lean инженеринг

- SC во сите производни области и магацини;
- VSM (Мапа на тек на вредност) за клучни делови од БЦРК
- Нов концепт за обработка на Клип со клинови како клучен дел од БЦРК
- Нов распоред на опремата за прашкасто боење (Одделение брајдисување)
- Намалување на времето за обработка на делови за IBV10, БЦРК и распоредник преку подобрување на процесот

ИКТ инфраструктура

Во текот на 2021 година беа спроведени бројни подобрувања во оперативното работење. Исто така беше извршена и надградба на системот, според договорот за одржување. Во текот на 2021 година започнаа активностите околу имплементација на нов ЕРП систем – Oracle Edison кој целосно ќе го замени постоечкиот ЕРП систем – Largo.

Димитарчев

Јас, НОТАР АНА БРАШНАРСКА
за подрачје на основните судови на град Скопје, со
службено седиште на ул. Македонија 31/1-3

Потврдувам дека ова е препис на изворната
исправа Вабтек МЗД АД Скопје број од издаден од ,

Напишан е со други механички средства
(фотокопија) , кој има 55 страници.

Изворната исправа ја донесе со себе Тодорова
Теодора бул. В. Смилевски Бато број 15/2-7, Скопје .

Нотарската такса за заверка по тарифен број 10
т. 6 од Законот за судски такси во износ од 1375 денари
наплатена и поништена на примерокот кој останува за
архивирање.

Нотарската награда е пресметана во износ од
100 денари и Трошоци 30 денари.

Број УЗП 4563/2025

Во Скопје 01.04.2025

НОТАР

АНА БРАШНАРСКА

